PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Hr Maidu Lääne
Riigikontroll
Narva mnt 11 a
15013 TALLINN

Teie 19. 08. 2003 nr 2-7.1- TR /03/1270

Meie 02. 10. 2003 nr 1.5-3/5776-1

Põllumajandusministeeriumi tellitud rakendusuuringud

Lugupeetav härra Lääne

Põllumajandusministeerium arvestab Riigikontrolli poolt esitatud arvamusi ning rakendab neid edaspidi teadus- ja arendustegevuse korraldamisel. Samuti toetab Põllumajandusministeerium Riigikontrolli poolt Teadus- ja Haridusministeeriumile tehtavaid ettepanekuid teadus- ja arendustegevuse korralduse seadusesse muudatuste tegemiseks.

Esitame Põllumajandusministeeriumi kommentaarid ja kavandatavad tegevused Riigikontrolli poolt tehtud ettepanekute elluviimiseks:

Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse kohaldatavus

1.1 Lähtuda rakendusuuringute rahastamisel teadus- ja arendustegevuse korralduse seadusest.

Rakendusuuringute rahastamiseks lähtuvalt teadus- ja arendustegevuse korralduse seadusest on Põllumajandusministeeriumis väljatöötamisel riiklik programm "Põllumajanduslikud rakendusuuringud ja arendustegevus aastatel 2003-2007", mille planeerime esitada Teadus- ja Arendusnõukogule 2003. a sügisel. Vaatamata korduvatele pöördumistele Haridus- ja Teadusministeeriumi poole küsimusega, millise õigusakti nõudeid riikliku teadus- ja arendusprogrammi väljatöötamisel järgida, ei ole Põllumajandusministeerium sellele küsimusele ammendavat vastust saanud. Soovitatud on lähtuda rahandusministri "Riigieelarvest finantseeritavate riiklike programmide koostamise korra kinnitamine" kehtetust määrusest. Seega ei ole Põllumajandusministeerium kindel, kas koostatav riiklik teadus- ja arendusprogramm Teadus- ja Arendusnõukogus heakskiidu saab.

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
03.10.03 2-7.1-TR/03/1270-2

RM 028248

Lai 39/41
15056 TALLINN

Telefon 625 6107
Faks 625 6200

Reg nr 70000734
E-mail pm@agri.ee

Riigikontroll leiab, et teadusasutustele raha eraldamisel oli tegemist nimelt teadusuuringute rahalise toetamise, mitte Põllumajandusministeeriumi tööks tarvilike uuringute tellimisega. Rahandusministri 13. 08. 2002. a määruse nr 99 "Eelarve klassifikaatorite kehtestamine" järgi on uurimis- ja arendustööde ostukulud ette nähtud klassifikaatori artikli numbri 212 – majandamiskulud alljaotuses 212.02. 2003. aasta eelarves on põllumajanduslike rakendusuuringute ostuks ette nähtud 22 480 000, millest 13 930 000 on kavandatud valitsemisala teadusasutustelt rakendusuuringute ostmiseks. Seega on Põllumajandusministeeriumile eraldatud raha tööde ostmiseks, mitte toetamiseks

Teadusasutuste ebavõrdsus rakendusuuringute finantseerimisel

2.1 Kohelda erinevaid teadusasutusi rakendusuuringute rahastamisel võrdselt.

Riigiasutus täidab teisele riigiasutusele teenust osutades oma põhikirjalisi ülesandeid. Kui riigiasutus tellib mingi töö tegemist teiselt riigiasutuselt, siis ei saa sellist riigiasutuse finantseerimist läbi teisele riigiasutusele tellimustöö täitmise käsitleda kui ettevõtlust, kuna tegemist ei ole vabal turul kujunevate hindadega ja tehingutega sõltumatute vahel, puudub "iseseisev majandustegevus". Kui aga riigiasutus müüb kaupu ja teenuseid eraõiguslikele juriidilistele isikutele on selline tegevus käsitletav ettevõtlusena ning siis tuleks kauba või teenuse hinnale juurde arvestada käibemaks.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse seaduse § 43 lõikest 2 on valitsusasutuse hallatavad riigi teadus- ja arendusasutused moodustatud eesmärgiga teenindada valitsusasutusi nende valitsemisalale tarviliku teadus- ja arendustegevuse valdkonnas. Kehtivas riigihangete seaduses on sätestatud erand, mille kohaselt riigihangeteks ei ole asjade ostmine või teenuste tellimine riigiasutustelt (riigihangete seadus § 2 lg 2).

Töötasu maksmise piirangud

2.2 Kaaluda teadusprogrammi raames reeglite kehtestamist rakendusuuringuteks eraldatud raha arvelt töötasude maksmiseks.

Põllumajandusministeerium on asunud välja töötama reegleid põllumajanduslike rakendusuuringute ja arendustegevuse projektidele raha eraldamiseks kululiikide lõikes, mis võimaldavad lubatava maksimumi piires projekti täitmiseks tehtud kulude analüüsi.

Üldkulude osa teadusteema maksumuses

2.3 Kaaluda teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muudatusettepaneku tegemist, mille järgi täiendataks seadust infrastruktuurikulusid puudutava regulatsiooni osa, sätestades millised kulud infrastruktuurikuludena kaetakse ning kuidas kulude olemasolu ja suurus kindlaks määratakse.

Kuna riigieelarve seadusega on teadusasutustele eraldatud raha infrastruktuurikulude katteks, siis ei saa Põllumajandusministeeriumi haldusalasse kuuluvate teadusasutuste puhul rääkida infrastruktuuritoetusest.

2003. aasta riigieelarve seaduses ei ole mõistet "infrastruktuurikulud", vaid on "tegevuskulud" nagu kõigil teistel riigiasutustel, mille kulud jaotab klassifikaator juba liigiti ära.

Prioriteedid ja neid arvestavate nõuete puudumine

2.5 Määratleda teadusprogrammi projektis rakendusuuringute finantseerimise eesmärk ning kehtestada teadustööde rahastamiseks eesmärgist tulenevad kriteeriumid.

Analüüsida koostöös teadusasutustega, kas olemasolevad uurimissuunad, nende sidusus, mahud ja korraldus vastavad turunõudlusele ja kuidas nad aitavad saavutada põllumajandusteaduse arendamise üldisemaid eesmärke.

Põllumajandusministeeriumi riikliku programmi "Põllumajanduslikud rakendusuuringud ja arendustegevus aastatel 2003-2007" eelnõu väljatöötamisel koostöös teadusasutuste ja tootjatega on arvestatud põllumajandusteaduse eesmärkidega ning projektide rahastamiseks on eesmärkidest tulenevalt kehtestatud hindamiskriteeriumid.

Finantseerimisotsuste läbipaistmatus ja huvide konflikt

2.6 Teha rakendusuuringute finantseerimise kord ning finantseerimisotsused teadusasutustele teatavaks.
Kirjalikult põhjendada teadusasutustele negatiivseid finantseerimisotsuseid.
Vältida huvide konflikti tekkimist rahastamisotsuste tegemisel.

Vastavalt Põllumajandusteaduste Nõukogu ettepanekule ja tulenevalt põllumajandusministri otsusest, milliseid projekte rahastada 2003. aastal, väljastas Põllumajandusministeerium taotlejatele kirjalikult põhjendatud negatiivsed finantseerimisotsused.
Huvide konflikti tekkimise vältimiseks rahastamisotsuste tegemisel kavandab Põllumajandusministeerium riikliku programmi "Põllumajanduslikud rakendusuuringud ja arendustegevus aastatel 2003-2007" projektis programmi juhtimiseks Põllumajandusministeeriumi määratava juhtkomitee, mille liikmed ei või kuuluda teadusasutuste, kellega sõlmitakse programmi raames lepinguid, juhtkonna hulka.

Koostöö Taimse Materjali Kontrolli Keskusega

2.9 Teadusuuringute finantseerimisel arvestada asjaoluga, et hallatavate teadusasutuste osa teadustöö korraldamise kulud katab TMKK.

Saavutada eri teadusasutuste poolt teadusteemade täitmiseks tehtud kulude võrreldavus.

Eesti Maaviljeluse Instituut kaasas Taimse Materjali Kontrolli Keskuse töötajaid otseselt projektide töösse ning Taimse Materjali Kontrolli Keskuse hea põllumajandustava alased tööülesanded ei kattunud üheselt rakendusuuringu käigus tehtavate töödega.
Eesti Maaviljeluse Instituudi tegevus on esmajoones suunatud teadmistebaasi edendamisele läbi teaduskatsete korraldamise. Taimse Materjali Kontrolli Keskuse ülesanneteks on aga osutada teenuseid riiklikele järelevalveorganisatsioonidele, põllumajanduspoliitika elluviimisega seotud uuringutega ja osalemisega erinevates töögruppide töös.

010941

Valitsemisala asutuste tööplaanid kooskõlastatakse Põllumajandusministeeriumiga ja seega on ministeeriumil ülevaade Eesti Maaviljeluse Instituudi ja Taimse Materjali Kontrolli Keskuse hea põllumajandustava alaste uuringute sisulistest erinevustest.

Põllumajandusministeerium arvestab Riigikontrolli poolt tehtud ettepanekuga, et taimse materjalide analüüsid viidaks läbi akrediteeritud laboratooriumites ja, et säiliks teadustööde usaldatavus.

Lugupidamisega

Tiit Tammsaar
Minister

Külli Kaare 6 256 236

L 010942

Haridus- ja Teadusministeerium

Teie 19.08.2003 nr 2-7.1-TR/03/1271
Meie 08.10.2003 nr 5-5/4368

Maidu Lääne
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Põllumajanduse rakendusuuringud

Austatud härra Lääne

Vastuseks Riigikontrolli Kontrolliaruande nr 2-4/03/94 eelnõule Põllumajandusministeeriumi tellitud rakendusuuringute kohta teatame Haridus- ja teadusministeeriumi puudutavates küsimustes järgmist:

1. Ettepanek haridus- ja teadusministrile lk 9:
   Kaaluda teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise algatamist, et täiendada seadust volitusnormiga Vabariigi Valitsusele riiklike teadus- ja arendusprogrammide nõuete väljatöötamiseks.
   .
2. Ettepanek haridus- ja teadusministrile lk 9:
   Kaaluda teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse täiendamist volitusnormiga, mille kohaselt avalik konkurss teadusprogrammi täitmiseks vajalike teadus-ja arendustööde tellimiseks viidaks läbi Vabariigi Valitsuse või haridus- ja teadusministri määratud korras.

Vastus: Teadus- ja arendustegevuse riiklike programmide kontseptsiooni väljatöötamine (nii Eesti kui rahvusvahelist kompetentsi kaasav) on lülitatud HTM-i 2004. a tööplaani. Uue teadus- ja arendustegevuse riiklike programmide kontseptsiooni väljatöötamine lähtub vajadusest enam suunata teadust riigi sotsiaal-majanduslike ja kultuuriliste vajadustega seotud ülesannete lahendamisele ning aidata kaasa Eesti majanduse muutmisele teadmistepõhiseks majanduseks. Uue teadus- ja arendustegevuse riiklike programmide kontseptsiooni väljatöötamisega kaasneb kindlasti ka seadusemuudatuste algatamine ja täiendamine vajalike volitusnormidega.

3. Ettepanek haridus- ja teadusministrile lk 12:
   Kaaluda teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise algatamist, täiendamaks infrastruktuurikulusid käsitlevat regulatsiooni: sätestada, milliseid kulud kaetakse infrastruktuurikuludena ning kuidas kulude olemasolu ja suurus kindlaks määratakse.

Vastus: Vastavalt Teadus- ja Arendusnõukogu soovitustele toimus HTM algatusel Eesti T&A finantseerimissüsteemi rahvusvaheline hindamine. Avaliku konkursi tulemusena valiti hindamise läbiviijaks Manchesteri Ülikooli teaduspoliitika uurimiskeskus PREST. Praeguseks on PREST esitanud aruande lõppversiooni, mis tuleb arutusele HTM-i teaduspoliitika komisjonis ja Teadus- ja Arendusnõukogus. Lõpptulemusena on kavas arvestades PREST`i analüüsi tulemusi ja ettepanekuid koostöös ülikoolide ja teiste teadus- ja arendusasutuste, Teaduskompetentsi Nõukogu ning TAN teaduspoliitika ja innovatsioonipoliitika

Munga 18, 50088 TARTU www.hm.ee Tel (07) 35 [illegible] Faks (07) 35 [illegible] info@hm.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
09.10.03 2-7.1-TR/03/1271-2

komisjonidega töötada välja Eesti T&A finantseerimissüsteemi täiustamise ja arendamise tegevuskava, mis hõlmab ka infrastruktuurikulusid. Seejärel algatatakse tervikliku paketina ka vajalikud seaduste täiendused ja muudatused.

Austusega

Toivo Maimets
Minister

Rein Kaarli 07 350 213
Rein.Kaarli@hm.ee